

ПИЈЕМОНТ

Директор: Бранко Божовић

Оснивач: ЉУБОМИР С. ЈОВАНОВИЋ

Уредник: Коста М. Луковић

Сто дана рата

— Мишљење француских војних стручњака. —

Пре десет дана навршило се тачно сто дана откако су отпочела непријатељства на западном фронту. Ту је прилику употребио париски дописник „Руског Слова“, да сазна мишљења француских војних стручњака о досадашњем периоду рата.

— У почетку рата, — рекао је генерал Зирлендан, бивши војни министар, — оба генералисима савезних армија изменили су своје ратне значке. Али то није био само обичан леп гест. Оба главнокомандујућа дивно су успели да се сложе дејства својих армија на оба ратишта, и ако су она знатно удаљена једно од другог. Будући историци оцениће ову задивљавајућу кооперацију руске и француске војске.

Прошло је више од три месеца од објаве рата, а дрски планови Немаца растурили су се као дим. Маштања Немаца о бомбардовању Париза, заузимању француске обале до Шербурга, о нападу на Енглеску поморским и ваздушном ескадром и преношењем ратишта на енглеско земљиште, — сви су се ти снови изјаловили, и поред стотине хиљада жртава.

Да би се коначно успоставио трајан мир, потребно је уништити непријатеља. То ће и учинити славна коалиција, која се бори за право и цивилизацију.

Генерал Шерфилс је изјавио:

— Триумфални поход руских трупа наружио је равнотежу у нашу корист. Ова борба изнурава Немце, чији су губици страховити. Дезертирање толико ослабљује њихове редове, да су на холандској граници устројили нарочита одељења која хватају

немачке бегунце. Немачке војнике систематски обмањују о стању на ратишту. Војници, које ми заробљавамо, немају појма о немачким поразима у Русији и неуспесима у Француској.

За ова три месеца нарочито пада у очи један факат: Немци воде поглавито саперски рат према Наполеоновом правилу: „Ако си слабији, одмах се закопавај!“ На ту тактику руске су трупе одговарале необично храбрим нападима. После три месеца рата коначни успех савезника већ се јасно оцртава.

— Главни фактор победе, — изјавио је генерал Бершо, то је дух у војсци. У војсци нашег противника после многих крвавих бојева заморност се појачава. Последње енергичне нападе ускоро ће заменити осећај срдите немоћи. Козаци су већ ступили на територију Источне Пруске, Познања и Шлезеје. Почине други чин европске драме, чији је трагички свршетак већ близу.

Генерал Бонал, који је у своје време присуствовао маневрима немачке војске, изјавио је дописнику:

— Кад сам био у Немачкој, мене су представили начелнику главног штаба графу Шлифену. „Цар Виљем“, рекао ми је тада Шлифен, „добар је стратег и одличан тактичар, само нема истрајности да изведе своје планове“.

Читајући о немачким нападима, који су извођени час на једној час на другој тачки, и престајали одмах после првог неуспеха, ја сам се сетио тих речи. Лако ми је било погодити, по чијем су плану они извођени.

Биланс рата за три месеца

веома је неповољан за Немце. Дух њихове војске опао је и код њих има огроман број дезертера, који под заштитом магле беже из строја. Виљем се хвалио, да ће ући у Париз, а дочекао је, да је његова војска одбачена ка граници.

Из бојне линије

Пољаци

Поштерао један наш шрећелизовац три аустријска заробљеника. Устао, после подужег ћушана ниша он једног заробљеника:

— Ама која си ти вера?
— Пољак, одговори заробљеник.

— А ти? — пита другог.
— Пољак, одговара овај и показује на шрећелизоваца:
„И он Пољак!“

Трехедозивац, који је разумео да су и ни пољаци (чувари општинских имања) погледа их и рече:

— Куд да покупе бли све вас пољак! Ко ће људим да чува имање од говеда и ловаца, док се овај рашни белај не сврши!..

Режим у Белгији

Како Немци уређују туђу земљу

Војни командант Белгије Фелд-маршал фон Голц, у договору са канцеларом, спрема нову уредбу за окупирану Белгију, сем источне и западне Фландрије, где још потпуно влада војни режим.

Извршена је подела на провинције и округе по пруској административној подели. За управника сваке провинције постављен је по један виши официр с правима војног губернатора. С њиме деле власт виши грађански чиновници. На челу свакога округа постављен је окружни војни начелник без грађанског чиновништва.

Нов Виљемов план

Напад на савезнике између Араса и Куртреа

Према вестима из амстердамских и ротердамских извора, цар Виљем одустао је од намере да његове трупе наступају поред морске обале и издао је наредбу да се напада на савезнике између Араса и Куртреа, где се налазе велике војничке масе.

Железнички саобраћај између Брижа и Арденбурга је успостављен. Немци утврђују границу од Слуса до Весткапеле. Мостови на Леополдовом каналу, као и у околини Ватерфлита, разрушени су. Копају се шанчеви у Дудзелу, између Брижа и Зеебрижа.

Белгијско гробље

— Извештај једног немачког новинара. —

Дописник берлинског социјалистичког листа „Форверц“ бавио се неко време у Белгији и дао је неким страним листовима извештај о страшном стању у коме се Белгија налази.

Вароши и села, пише он, чине страшан утисак. То су мртве вароши и мртва села. Све су куће разрушене. Црне прозорске рупе изгледају као очне дупље на лубањи. Свугде ђубре, блато, хаос. Оно мало Белгијанаца, што живи у овим разореним местима, изгледају као скамењени. Они су страшно изнурени патњама и бедом, које већ толико времена подносе. Изгубили су сваку наду на боље дане. Вароши су разрушене. Живе по рушевинама а хране се ни сам не знам чиме. Овде онде по вртовима и пољима уздижу се свежи гробови.

Борба на мору

— Пред новим сукобом јапанских и немачких крстарица. —

Кад се у Јапану сазнало за резултате поморског боја на обала-

ма Чила, одмах је из јапанских вода отпловило осам јапанских крстарица у правцу Чиле. Сад јављају, да су Јапанци већ нашли траг немачким крстарицама и да ће их принудити да приме борбу.

Немачке мале крстарице „Бремен“ и „Лајпциг“, које су пред пристаништем Хокленд чувале, да не изађе енглеска мала крстарица „Глазго“, сад су отпловили да се сједине са осталим бродовима.

Сем тога немачким се бродовима приближила и аустралиска крстарица „Аустралија“, која је типа дреднот и која сама може да се бори са целом ескадром адмирала Шпе.

СИТУАЦИЈА

— Кратки извештаји са свих бојишта. —

Београд, 6. новембра.

Да би на што повољнијем терену дале решавајућу битку, наше трупе су евакуисале Ваљево. Непријатељски покушаји да узнемири наше покрете потпуно су сузбијени ужасном ватром наше артиљерије.

У Источној Прусској Руси су потисли Немце на линији Гумбинен и Ангелбург. Између Варте и Висле, а према линији Торн—Познањ отпочеле су битке веома великог обима. — Пред Краковом Аустро-Немци дали су очајан отпор; Руси нападају Карпатске превоје. — На Кавказу Руси потискују противника на целом фронту.

На обалама Изера артиљеријска борба жешћа је него раније. Вештачка поплава натерала је Немце, да напусте неке своје положаје. На осталим фронтима није било значајнијих промена.

У Крушевцу

— Болница. — Нове радње. — Живот добоглица. — (Допис „Пијемонту“)

Крушевац, 2. новембра

Крушевац је био те среће да за време свију ратова буде место у коме се негују рањеници. Тако је

У боју са Србима

— Из писма једног заробљеног аустријског официра. —

„...И тако на крају крајева ја сам допао мира. После огромног пута, заробљеног форсираног маршем, без хлеба, далеко од коморе, тучени непогодом, малтретиран с једног фронта на други, прешли смо Дрину и ушли у Србију. Прешли смо Дрину без борбе, јер су наши већ били заузели српску обалу. Са свих страна долазила је до нас пуцњава и ларма, и ми смо, узбуђени, осећали да ћемо одмах ступити у борбу. Сад, далеко од фронта, где се води борба, могу искрено рећи, да нас је све обујмио извесан нејасан страх, чим смо прешли на српску обалу. Пркосни отпор Срба према нама и све оне приче, које смо ми потајно слушали још за време мира о српском војнику, створили су код нас, не само код

војника, него и код нас официра, извесно осећање страха од њих. Ми смо сви били свесни, да улазимо у велику опасност.

Али јадан изгледа тај крај Србије; опустошен је и попаљен тако, да су готово сама зграишта пред нама. Ја нисам могао замислити да човек може толико да се преда животињским инстинктима, као што је то чинио наш војник. Земља се црни од гара, а лелек заробљених сељака, деце и жена, који знају да ће сад бити убијени, продира до срца. Ја нисам могао да гледам та зверства, и било ми је врло тешко. Док све то нисам видео веровао сам у нашу победу, али сад та вера почиње да се губи у мени, јер чини ми се, наш ће грех да нас победи.

Заробљен сам у једној борби, какву ни најживља машта не може да представи. Ти не можеш да замислиш таква пакао у каквом сам ја командовао, псовао, убијао своје војнике и рикао бе-

зумно, бесвесно. Доживео сам да видим моменат кад човеку од страха одлете све мисли, кад постане аутомат, кад пуца по команди, јуриша, бежи, виче и не види ништа! Он ће покушати и да бежи и ако ти ниси ту, да га револвером задржиш, он ће побегти, брзо, брже од коња... Можеш га ударати сабљом док те рука не заболи, он те само бесвесно гледа, једним изгубљеним, диљим погледом и не зна ништа, не мисли ништа! Он више не чује команду, не види никог и има само једну идеју, која се фиксирала у његовом растројеном мозгу: да бежи... Колико сам таквих војника убио раздражен, као да ме је обузело беснило! Ох, како су ми одвратни сад ти моменти хаоса и страха. Ја своје рођене војнике нисам могао да познам, тако су лица променили.

Одједном смо почели да одступамо, јер смо осетили, да Срби спремају јуриш; били смо већ близу. И одједном, без команде,

моји војници почели су да одступају, и ја за њима, док се то одступање није претворило у право бегство. Ми смо бежали, сваки за себе, не водећи рачуна о чети, бежали смо без даха, бацајући све што смо могли откинути од себе, гоњени пакленом виком некога ко је био за нама, чије смо кораке чули непосредно за нама, и чији смо дах осећали за вратом. И ма да су Срби одавно престали да нас гоне, ми смо још дуго бежали, док у једној буковој шуми искрсоше пред нас неколико српских војника. Одмах смо се предали. Мени није срамота да ти ово причам, јер је тога дана бежала цела половина нашег фронта.....

Сад се налазим у Нишу, где има много наших официра и војника, и где ми је врло добро. Срби у Нишу нису ни налик на Србе на Дрини. И физиономија им је друга, и поглед други, и реч друга. Пазе нас и имамо свега у изобиљу. Нико да нас дирне, да

нас исмеје или да нам каже какву сурову реч. Ни трага о ономе што смо ми причали својим војницима о Србима.

Нећу више да ти пишем, јер ово писмо би могло да те компромитује; могу само да вам кажем, да не бринете ништа о мени, ни ти ни мајка; ја сам на добром и сигурном месту. Захваљујем Богу што сам допао у руке збиља племенитог непријатеља.....

Ф. Ц.

Међу Хиндусима

— Какви изгледају и како се боре најбољи војници из Индије? —

(Из париског „Журнала“)

Око пола ноћи одједном нас трже иза сна некакво необично звоњење, дугих и жалосних звукова.

— Хајде! Устај! — рече ми Реиналд, мој нови пријатељ.

било за време ранијих ратова, турског и бугарског, па тако и сада. Али број болница и број рањеника, који се негују по њима сада је већи него икад. Ми у Крушевцу имамо седам болница, управо одељења у којима се укупно у овом тренутку лечи око 700 рањеника. Рад болничког особља, како сталног тако добровољног, за сваку је похвалу.

Ма да је сада у Крушевцу становника више него икад, ипак је Крушевац данас веома мртво место. То се једино да протумачити данима, које преживљујемо.

Две ствари нарочито падају у Крушевцу, управо у данашњем Крушевцу, у очи и не могу да пропустим а да их не споменем. То је прво скупоћа, која је најочитије изражена у киријама за станове, која је дао Бог и захваљујући крушевачким газдама, што улазимо дубље у зиму, све скупља.

Затим друга ствар то је отварање нових радњи. Неколико београдских мојсијеваца — практични људи — кад је оно издато одобрење да Београђани могу ићи у Београд по „зимске ствари“ сели су на воз и прошетали неколико пута пругом Раковица—Сталаћ—Крушевац, навукли робе и отворили болге. — Најзад и право је зашто да седе људи скрштених руку!

Крушевац је пун Београђана, први који су дошли интернирани, који су скоро стигли. Живот и једних и других мало се интересује. Он зависи од кесе. Нико не није добро, али ипак постоји подовољност. Они који имају пара жале се: „Зло је, да не буде горе“. Они, који их немају, распитују се хоће ли скоро крај свему, станују које где а раније се како кад, Па ипак ми имамо позориште, биоскоп, ноћу се често заори из кафана песма, некад плушти карта и домина, но о свему томе не пише се у ове дане. Р.

Последице пораза

— Немачки официри одричу послушност. — Паника у Берлину и Дрезди —

Париз, 4. нов.

Према вестима из холандског извора 160 немачких официра одбили су да иду у фронт наводећи да су под рђавом командом. Тврди се да је Кајзер интервенисао.

Јављају из Копенхагена да је исељавање становништва из Шлезеје и Источне Пруске произвело панику у Берлину и Дрезди. Војни команданти ових места издали су наредбу, којом се под претњом смртне казне наређује становништу нарочито женама, да не шире узбудљиве вести.

Ми се у великој журби спремимо при црвеној светлости буктиње, коју је држао један коњаник. Сикс стојећи пред нашим шатором, те брзо узјашемо на коње, које нам је довео један „шакар“ и полетимо у ноћ између шатора, које су људи склапали ћутећи, али необично брзо.

Десет минута после знака за полазак од индиског логора није остало више ништа. Шатори, кочићи, бале сена, „жандани“ са овсом и јечмом, конзерве и „тупати“ били су упаковани готово уметнички на „бругама“ и „гари“, врста малих кола са два точка, која вуку магне из Трисула.

Поворка се кренула. Пред њом је ишла синска коњица, а позади поворке су ишли холандери и војници из ирландског одреда, који су ступили добровољно.

Не чује се ни једна реч. Официри гестовима командују својим људима.

Када свиће дан, лепо црвено

Хришћане под нож!

Ако Смирна буде бомбардована

Према телеграмима, који су стигли из Солуна положај Хришћана у Малој Азији врло је критичан. Они су лишени могућности да имају везу са осталим светом и страхују од покоља. Маса света бежи у Митилену.

Генерални конзули Француске и Енглеске у Смирни, који су стигли на Митилену, изјавили су, да турске власти спречавају француске поданике да напусте Смирну. Француски вицеконзул у Ајвали успео је да се укрца на један амерички пароброд, али су га тамошње власти силом скинуле с брода.

Сем тога, гувернер Смирне наредио је једном холандском пароброду, да се удаљи на пучину, међутим холандским поданицима није дозвољено да отпутују.

Изгледа да Турци на тај начин хоће да се обезбеде од бомбардовања од стране савезничке флоте. Они мисле да савезници неће бомбардовати Смирну док се у њој налазе њихови поданици.

Дужност Румуније

— Поводом последњег нартаја Аустро-Угарске на Србију. —

Букурешт, 5. нов.

„Ла Румани“, орган конзервативаца демократа, у јучерашњем свом броју објавила је ово писмо с потписом „један пуковник“:

У овом тренутку, Аустро-Угарска, побеђена од Русије, учиниће надчовечански напор против херојске Србије, чији ће војници имати да се туку са најбољим трупама монархије у размери један према три. Аустрија неће пошто по то да заузме дунавску српску обалу. Ова је акција у ствари управљена — обавештења су у овом погледу формална — против Румуније, чија се објава рата сигурно очекује у Бечу и Будимпешти. Не треба овде да излажем непријатне последице, које ће отуд настати по нас. Оне нас неће очевидно моћи задржати, да останемо до краја неутрални, али ће нам створити тешкоће, које појми сваки војник. Ове тешкоће зна такође влада.

Она је о томе била обавештена и с поља и изнутра. Дужност нам је дакле, да створимо што пре диверзију корисну по Србију без сумње, али нарочито корисну по нас саме и да створимо оно између нас, који би плаћајући својом личношћу имали да поправе погрешку, која је преистекла из неодлучности државника.

Без пара и угља!

— Аустрија пред коначним банкротством. —

Париз, 4. новембра

У Аустрији се знатно смањила количина угља, у петролеуму се оскудева. Депои угља за машине скоро су исцрпени, с чега прети опасност, да престану радити електричне инсталације.

Државни трезори у Аустрији исцрпени су. Отворени упис новог зајма има обавезни карактер, пошто су банкарски принудени да уписују а исто тако и грађани према прописима од стране државне благајне.

Руско-турски рат

— Борба на води —

Петроград, 5. нов. (Службено)

4. новембра из јутра немачка ескадра састављена из две крстарице, више бродова и 10 торпиљера појавила се пред Единбором. Поново је бомбардована варош у којој се на неколико места појавио пожар. Тог истог дана из јутра руска црноморска флота која је крстарила приближила се турском утврђењу Трапезунду и тукла утврђење и касарну, где се појавио велики пожар. На морској пучини нигде није запажен ни један турски брод.

С француског фронта

— Одбијени немачки напади —

Париз, 5. новембра (Службено)

Према последњим вестима непријатељ је обновио на истоку и на југу Ипра своје нападе, који нису изменили ситуацију. Од два дана на овамо постигли смо мање више значајне успехе свуда где

смо нападали у Езасу, на Изеру између Армантијера и Араса у пределу Ваји у Аргоњи и у горњем току Мезе.

Живела српска војска

— Измена телеграма између Престононаследника и Председника Народне Скупштине —

Ниш, 6. новембра.

Председник Народне Скупштине г. Андра Николић упутио је телеграм Његовом Височанству Престононаследнику Александру у име Народне Скупштине:

Његовом Височанству Престононаследнику Александру Крагујевац.

Овлашћен једнодушним решењем Народне Скупштине, част ми је у име народног представништва, које је испуњено дивљењем према славним делима официра, подофицира и војника наше храбре војске, упутити Вама Височанство као врховном команданту и у Вашем лицу целој херојској војсци српској признање и хвалу за јунаштво, којим одолевате непријатељу, заједно с дубоким и непоколебљивим уверењем, да ће те с нашом победоносном војском скрхати непријатеља. Живео врховни командант, живела славна српска војска.

Председник Народне Скупштине Андра Николић.

Његово Краљевско Височанство Престононаследник Александар одговорио је овим телеграмом:

Господину Анд. Николићу Председнику Народне Скупштине Ниш

Молим да Народној Скупштини саопштите моју топлу захвалност за изразе дивљења и поверења, које сте изразили нашој дичној војсци. Ја и сви моји официри, подофицири и војници с непоколебљивом вером у Бога и његову правду, верујемо да ће и наша данашња борба за отаџбину, ма колико била гешка, бити крунисана сјајним победама нашега оружја; сви наши животи имају данас само тај циљ.

Александар.

Народна Скупштина

— Извештај са X састанка Народне Скупштине. —

Специјалан извештај „Пијемонту“ Ниш, 5. новембра.

Пошто је прочитан записник са прошле седнице, извршена је заклетва новог посланика г. Д. Борђевића.

Као прва тачка дневног реда био је извештај финансиског одбора по закону о ванредним кредитима од 110,000,000 динара. — Финансиски одбор предлаже да

се пројект прими с обзиром на прилике у којима се земља данас налази.

Министар финансија д-р Л. Пачу излаже стање наших финансија; напомиње да су издаци државни овога пута знатно већи него у ранија два рата, и да су поред тога сви редовни извори државних прихода исцрпљени. Наша војска за овај рат није имала нову спрему, а стара се похабала у прошлим ратовима. Поред тога при одређивању буџета за војску није се имас у виду оволики број војника. Наглашава, да снабдевање војске наилази на велике тешкоће, које изазивају веће трошкове него раније. Данас и најбогатије државе, зато што су у рату, не могу да подмире ни своје сопствене потребе, а камо ли да раде за нас.

Овај рат је имао за циљ да уништи самостални живот Српског Народа тамо где га има. У то не треба нико да се вара. Према томе ми морамо да поднесемо све жртве, само да у овоме рату победимо непријатеља. Моли Скупштину да овај предлог прими.

Милорад Драшковић: Изјављује, да ће, са својом групом, гласати за предлог. Напомиње, да Министар Финансија у оправдање овога кредита наводи оскудицу наше војске у свему. Међутим, тај је кредит већ утрошен. Задржава право да у своје време поднесе доказе о свему.

Павле Маринковић: У име своје групе изјављује, да ће гласати за предлог, напомињући, да ће у своје време, кад то буде погодније, казати своју реч. Он жели да војска буде што пре и што боље одевена и да успе ма по коју цену.

Боривоје Поповић: изјављује у име своје и своје странке, да ће гласати за предлог. Ми имамо да победимо непријатеља, који нас је напао, и стога сад нема места за наша унутрашња расправљања.

Сви присутни посланици гласали су за предлог.

Председник Андра Николић: Ову једнодушност Народне Скупштине у овако озбиљним тренуцима сматра као хвалу војсци и као поуздан успех. Моли Скупштину да му одобри да ову једнодушност народних посланика саопшти Престононаследнику.

После овога изабран је одбор за проучавање закона о реквизицији, а по том је седница претворена у тајну.

марају.

Ја сам посматрао људе, који су пролазили поред мене и нашао сам да они врло много личе на Јапанце. Имају маслиасту боју лица, кратак и пљоснат нос, које очи и дебеле усне. Малог су раста и дежмекасти.

— То су најбољи војници из Индије, — рече ми Рециналд. Са Касима, Магрима и Гуражанима чине главну снагу Непала. Има их врло много у индо-британској војсци, где их много цене због њихове храбрости и издржљивости. Немци ће имати страшног противника, јер су Гуркаси сем тога и одлични стрелци, умеју да искористе и најмања узвишења и никад се живи не предају. По њиховом схватању срамота је бити заробљен. Гуркас се бори до последњег метка и никад не одступа. Они су необично умерени и у јелу и у пићу. Њима треба само мало „чупати“ и онда могу да издрже више недеља маршеве.

— Је ли било тешкоће довести

их у Европу?

Мој пријатељ Рециналд изгледаше мало збуњен овим питањем.

— На против, они су сами тражили да отпутују. Треба да знате да су сви Хиндуси, који су у Француској, дошли добровољно. Ми нисмо присиљавали никог. — Кад смо купили добровољце сви наши војници из Индије одмах су се пријавили. Ја знам сигурно да Немци пуштају такве гласове. Ја сам читао пре кратког времена „Берлинер Цајтунг“, у коме се вели, да су сазнали из сигурних извора (извор из Вилхелмштресе, сигурно!), да су Енглези насилем и претњама натерали Хиндусе да иду у Европу. Пошто сте одлучили да проведете дуже време са нама, можете питати наше Сиксе, наше пешаке из Пенцаба, наше Сипахе из Бенгала и наше Гуркасе... ви ћете се тада уверити. Ма да Немци тврде да је лојалност хиндуска само празна реч, верујте да су наше

дивне трупе са истока, исто тако као и из Европе, одани круни и готови да се боре за интегритет наше отаџбине, која је и њихова. Наши непријатељи знају врло добро, да ће наши војници из Индије водити страшну борбу. Како ови људи не би били страшни мислите ви да би се Немци узнемиравали! Не бојте се... то нису дивљаци, које ће срести варвари али... зверови.

Збиља, ови Хиндуси са бронзаним лицем, који су ту пред нама имају у очима рђав сјај, дивљачки и изгледају као тигрови, спреми да скоче на жртву.

Дошли смо на станицу А...

Укрцавање је почело. Један Гуркас приближи нас се и рђавим енглеским језиком запита мога пријатеља:

— Хоћемо ли тамо, сахибе, видети Пруссе?

— Не, мој драги Замах, одговори официр очинским гласом... Још не, али мало стрпљења и ми ћемо кроз три дана већ чути топове.

Дневне вести

Народна Скупштина

Идућа седница Народне Скупштине одржаће се 11. овог месеца пре подне. На дневном реду је прво читање закона о реквизицији.

Спалајковић код цара

Јуче је из Петрограда стигао овај кратак телеграм:

Цар је примио у подужој аудијенцији српског посланика г. Спалајковића.

Влада и опозиција

Наш специјални нишки извештач јавља нам, да је влада јуче после подне позвала шефове свих струка да присуствују министарској седници.

Пензионисан генерал

Генерал г. Милош Божановић стављен је у пензију на основу члана 22. закона о устројству војске.

Производства

Указом Њ. В. Престолонаследника произведени су: у чин пешадијског пуковника г. Драг. Узун-Мирковић; у чин пешадијског потпуковника г. Милан Прибићевић.

Ђаци регрути

Ових дана биће позвати на одслужење свог војничког рока ђаци рођени 1894. године.

Пензионисани

На основу члана 22. закона о устројству војске стављени су у пензију: пешадијски пуковник г. Љубомир Симић и писар I. класе г. Живан Курђубић.

Одликован

Њ. В. Престолонаследник одликовао је Карађорђевог звездом IV степена с мачевима пешадијског потпоручника г. Милана Павићевића.

Нови регрути

Младићи рођени 1894. године који су позвани као регрути на служење рока ступили су прекјуче у војску.

Враћен у резерву

Решењем Министра Војног понова је враћен у резерву с истим чином г. Радивоје Ст. Николајевић, пешадијски поручник.

Отворена станица

Наређењем Министра Грађевина, привремено затворена поштанско-телеграфска станица у Краљевом Селу поново је отворена.

Шивење рубља

У радионици Одбора има скројених ствари за шивење. Г-ђе и г-ђице које су вољне да приме тај посао да раде код својих кућа, нека изволе или доћи или послати сигурно лице, да приме спреман материјал.

Прилози из унутрашњости

Члан Одбора г. Леон Бинић — Мандиловић, трговац из Београд, у споразуму

са Председнишвом, кренуо се по унутрашњости Србије да од својих пријатеља и познаника, а и од осталих Београђана који се налазе у унутрашњости, прикупља прилоге за дичне браниоце Београда и околине. За два дана, г. Мандиловић у три места је (Смедерево, Параћин и Јагодина) прикупио и преко секретара Одбора г. Пере Петровића, професора, послао 2250 динара. Ова сума унесена је у касу одборску и намењена је набавци грудњака која ће се данас и сутра набавити и одмах опет даље раздати војницима и одбрани.

И тако у том стању дочекујемо сумрак трећег дана. Тада одједном, са ивице потока, где су наши предњи делови, чује се прасак једне, затим двеју, десетине пушака. У рову настаје живост, комешање, спремање за покрет.

— Хвала Богу, иначе се жив укочих! — чује се како рече до мене мој друг Сава.

Четвртог дана у зору борба је била завршена. Два брега, које је раздвајао брзи планински поточић, спирајући њихове глинасте ивице, били су у нашим рукама. И кад се рађала зора, крвава и величанствена, поднаредник Мирко, јунак те ноћи, седео је крај аустриског митраљеза, који нам је толико јада задао и певао својим јасним, звонким гласом:

„Аустријо, нека, нека,
„Тебе тора судба чека...“

Ивицама обадва брежуљка ређали су се лешеви изгинулих Аустријанаца, крвавих, згрчених, у плавим шињелима и новим подкованим цокулама.

Наши војници преносили су рањенике, који су болно јечали, а у даљини, са суседних положаја, груквали су наши мерзери, као да су хтели рањеницима ублажити ране и рећи: „Још мало, па ћемо дочекати завршни триумф нашег оружја“.

Ал. М.

На положају

— Кад нема борбе. — Док лије студена јесења киша. — Ноћ у борби. — Крвава зора. —

(Писмо „Пијемонту“)

Са положаја, 30. октобра

Пред нама планински кланац, десно у равници која се пружа више пушкомета, бели се равна и глатка површина Саве, а позади у неодољивом пружају се равна, искисла и гола поља, кроз која се, као змија вијуга узан, глинаст и раскалањен друм.

Већ је трећи дан, како упокани са ранчевима о појасу и пушкама о рамену чекамо. А око нас тишина. Ни пушчаног пуцања, ни потмуле грмљавине топовске, ни уздисаја, ни јаука, ничег на шта смо данима навикли, са чим смо се сродили. Тамо, позади нас, једва кад и кад промиле коморцијска кола са искислим и искривљеним арњевима, промакне по који коњаник набијене шајкаче до ушију и немарно пребачене пушке о рамену, па опет сатима нигде у околини не можеш видети живе душе, сем што се, с времена на време, више наших глава заори злокобно грактање црних гавранова, у чија јата, више задовољства ради и да растера учмалост која нас све јаче стеже, по који војник испали бојевац и разгони их далеко у вис.

А тамо, преко поточића, који спира ивице двају по висини, по облику и по боји скоро истих бреговиз, свега можда 400—500 мет. далеко од нас, бивакује непријатељ. Његови се ровови црне исто као и наши; у њега је тишина исто као и код нас и он чека исто као и ми. И тако је прошао, после кратке и крваве борбе, у

којој је непријатељ покушао да пређе поточић и да заузме наш положај, дан, прошао је и други у миру и тишини и свануо је и трећи. Суморна и хладна кишица, која ево већ трећи дан непрекидно сили, никако не престаје. Грче се људи у танким и искислим шињелима, ровови чије је тле све већма испуњено барицама постају несносни и тескобни, а млазеви вруће и влажне паре, која при свакој речи куља из уста, сећају на топлину и угодност. Једна једина цигарета, која се „из добрих и срећних времена“ затекла на дну џепа од преника, или забачена дубоко у шав од шајкаче, сада ишчепкана, пресавијена и припаљена, представља читаво богатство и шета од уста до уста, док они, чак на другом крају рова, ужареним очима гледају у њу како се смањује, опомињу „да се мање вуче“ — не би ли и до њих доспео који дим. Моја плеска још пре неколико дана напуњена изврним француским коњаком, сад је испражњена и презрена, ваља се под мојим ногама. На кување чаја не може се ни помислити. А време мили полако, дуго, несносно...

И тако преко целог дана. Сваки ма и најмањи шум, који дође с оне стране потока, дражи, оживљује, очи се упорно труде, да продру кроз отворе, пушка се грчевито стеже. Једе се брзо, на дохват, ко шта и колико има.

експедиционе армије, образује још 22 дивизије, које носе бројеве 9 до 30.

Поред ове прве експедиционе армије у северној Француској и Белгији налазе се две дивизије из индијске армије, гарнизони Египта и Малте као и корпус ирских добровољаца, а такође и једна дивизија и две бригаде поморских трупа, које је образовао Черчил. У опште узевши, у борбама против Немаца учествује већ више од 240.000 енглеских војника.

Рачунајући средњу бројност и за ове 22 нове дивизије онолико колика је била у првој експедиционој армији, по 18.000 војника, добивамо једну масу од 396.000 војника. Осим те 22 дивизије, у састав нове британске експедиционе армије улазе и засебне војне јединице, као: армијска кавалерија, тешка артиљерија и разне помоћне трупе. С претпоставком, да све ове јединице које не улазе у састав дивизија износе оно-

лико колико и у првој експедиционој армији, може се општа бројна јачина нових армија лорда Китченера приближно одредити на 420.000 војника.

За тим још, у Енглеској се налази већ канадска војска у јачини до 30.000 бораца, па 20.000 аустралијских војника, 8.000 као ново-зеландски контингент, и не мање од 8.000 као јужно-афрички контингент, и до 4.000 бораца из осталих британских колонија.

Општа бројна јачина колонијалних трупа које су већ стигле у Енглеску не може бити мања од 70.000 војника. Заједно са оних 420.000 војника сформираних у самој Енглеској, стоји дакле лорду Китченеру данас на расположењу снага од 490.000 војника, спремих да се пошаљу на континент.

Територијална пак војска, састављена из 14 дивизија и 14 кавалериских бригада заједно са гарнизонима тврђава, у солидном броју од 350.000 људи, остаје до-

ма, ради одбране саме Енглеске.

На крају трећег месеца војне, Енглеска је успела да остави против Немачке снагу од 730.000 војника, од којих две трећине још чекају да се експедију.

Ове 22 нове дивизије подељене су у 4 армије. Три од њих имају по два корпуса са по три дивизије у сваком; у четвртој су само четири дивизије. Овој последњој додате су вероватно неке колонијалне трупе, да и она постигне нормалну јачину од два корпуса, односно шест дивизија.

Остали колонијални континенти послаће се такође као појачања трупама које се боре на крајњем левом крилу савезничком, око Лила и у јужној Белгији.

Формирање и даљих нових трупа траје непрестано. Борбена снага Енглеске расте из дана у дан.

ТЕЛЕГРАМИ

Рођендан краља Алберта

ПARIЗ, 4. новембра. — Рођендан краља Алберта прослављен је у Француској како приличи. Многобројне вароши послале су честитке Краљу и Председнику Републике. Ове честитке понављају уверење, да су француски савезници просто одлучни не оставити оружја пре но што се дефинитивно не постигне васпостављење угроженог права и чврсте гаранције за мир.

Француски парламент

ПARIЗ, 4. новембра. — Француски парламенат биће сазван 1. децембра у Париз. Влада ће се вратити у Париз пре тога датума.

Француски социјалисти

ПARIЗ, 4. новембра. — Група посланика уједињених социјалиста саслушавши мишљење Самба и Жила Геда у њиховом експозеу о унутрашњој ситуацији једнодушно су изјавили поверење од стране партије.

Енглеске финансије

ПЕТРОГРАД, 5. новембра. — „Рајтерова Агенција“ у једним коминикеу констатује да је финансиска ситуација енглеска веома задовољавајућа. Енглеске банке моћно су допринеле одржању трговинског и економског живота.

Последње вести

Потопљени бродови

Лондон, 4. новембра

Адмиралитет саопштава, да су услед експлозије нађене потопљене немачке топовњаче „Илтис“, „Јагуар“, „Корморан“, „Тигар“, „Фукс“, контра-торпилер „Таку“ и једна лађа за намештање мина, као и аустриска крстарица „Царица Јелисавета.“

Још један милион војника!

Лондон, 4. новембра

Доњи Дом после кратке дискусије усвојио предлог о кредиту од 225 милиона фуната стерлинга и овластио владу да прикупи други милион војника.

У Северној Буковини

Петроград, 4. новембра

Јављају из Марморница (граница ауструмунска) петроградској телеграфској агенцији, да се бију огорчени бојеви у северној Буковини, да су руске трупе победоносно напредовале гонећи пред собом Аустријанце, који беже у потпуном нереду.

РАТНА ПОШТА

Мирно Тодоровић, судски писар и резервни пешадијски поручник моли се да дође у редакцију „Пијемонта“, или да пошаље своју адресу Драгутину Костићу, Кнез Данилово, бр. 21.

Ревизорима

Уредништва: „Пијемонт“, „Полишика“, „Правда“, „Делеша“, „Стража“ и „Мали Журнал“ оаомињу све своје ревизоре да без икаквог изговора на данашњу ситуацију одмах пошаљу обрачуна и што најдаље до 15. овог месеца. После одређеног рока извињења се неће никаква примати и лист ће биши обустављен сваком ревизору који не буде савесно одговорио својој дужности.

— Жалди жао! — промрља Хиндус, хватајући нервозно своје шири.

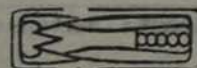
Рециналд се окрете мени и рече:

— Верујете ли ви, господине, да ови људи не иду свим срцем у рат? Причекајте још неколико дана, па ћете доживети велико изненађење... Сикси и копљаници из Бенгала су се већ прославили на северу... Наши Гурнаси ће их превазићи својом храброшћу...
А. Галопен.

Енглеска војска

— Тачни подаци о енглеској сувоzemној војсци. —

Званична саопштења о организацији нових енглеских армија арло су интересантна. Лорд Китченер успео је да, осим оних 8 дивизија, испраћених већ на континент и познатих под именом прве

„Савиначка Касина“ Флијал кафане „Руског Цара“

Један део чувеног подрума код „Руског Цара“, са свима домаћим и страним винима („Ружица“ црно и бело карловачко, жупско, ризлинг, бордо, медок и т. д.) пресељен је у „Савиначку Касину“, коју је узео под закуп Владимир Радовић, ресторатер код „Руског Цара.“

Како је у овим приликама и за грађанство на Врачару потребна једна кафана која ће их задовољити у свако доба добрим пићем и гујном, купац кафане „Руски Цар“ сматрао је за своју дужност, да узме под закуп и „Савиначку Касину“ да би својим поштованим посетиоцима којима је сада немогуће долазити код „Руског Цара“ дао могућности да у својој непосредној близини имају кафану првога реда.

Одлична и најбоља кујна код „Руског Цара“ даје поштованом грађанству на Врачару потпуно уверење да ће и „Савиначка Касина“ располагати истом кујном и свим удобностима које има кафана и ресторација „Руски Цар.“

Цене најумереније

Трговина готовог женског одела

РАДИВОЈА САВИНА И ДРУГА

КРАЉ МИЛАНОВА УЛИЦА БР. 70. (ПРЕКО ПУТА НОВОГ ДВОРА)

Препоручује поштованим муштеријама велики избор:

КАПУТА ЗИМСКИХ

БЛУЗА

КОСТИМА

ГУМЕНИХ МАНТЛОВА

СУКАЊА

ЖИПОНА

Као и велики избор женског веша и разних кецеља.

Цене најумереније и строго утврђене

8-10

ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ ШТОФОВА ЗА МУШКО ОДЕЛО И КРОЈАЧКОГ ПРИБОРА

Поповић, Лазаревић и Комп. --- Београд

Препоручује п. п. највећи избор штофова за зимску сезону као и једну велику партију ШТОФА ДУБЛЕА-УЛСТЕРА

Молимо поштоване муштерије из унутрашњости да нас изволе посетити ради избора истих, пошто због ванредних прилика мустре неможемо на увиђај слати. Уједно јављамо да железница прима робу на отправљање од станице Ресника. 10-10

Тражим За Црвени Крст

свога оца Миладина Степанића округ подрински срез јадрански општина грњарска, село Руњани. Молим ко зна пека јави његовом сину Вујици Степанићу помоћнику у радњи Аде В. Динића и Комп. 1-3

У вароши Књажевцу за Коло „Београд. Милосрд. Сестара“ скупила г-ђа Загорка Ст. Стојановићка п.пред. Подружине Жен. Друштва:

Г-ђа Загорка Ст. Стојановићка п.пред. Женске Подружине 5 дин., г-ђица Спаса Симићева учит. рада 2 дин., г-ђица Милица Кајгинова учит. рада 4 дин., г-ђице Јубица Живановићева 1—, Олга Спасићева 1— Даринка Филиповићева 1—, Даница Милосављевићева 1—, Босилка Тимилићева 1—, Добрила Младеновићева, Загорка Спасићева Босилка Бисићева, Босилка Стојановићева, Јелена Тодоровићева, Даница Станковићева, Јелисавета Јефтићева, Бранислава Живковићева, Јелица Димићева, Даринка Живковићева, Стојана Стојановићева, Радмила Симоновићева, Надежда Срећковићева по 50 п. д., Даница Стојковићева и Живка Ђирковићева по 40 п. д., Даница Јовановићева 0-20 п. д., Радмила Миленковићева и Зорка Цветковићева по 1— дин., Ружица Здравковићева, Ружица Милосављевићева, Ружица Васиљевићева, Вукосава Веселиновићева по 0-50 п. дин.

Кошуља и Гаћа

Чарапа, Унтерцига, Шлофијанки и разне платнарске робе, продаје најјевтиније и најсолидније

Магазин Благојевића

12-12 Београд—Теразије

Ко зна

у којој се болници налази Милош Јеремић пешад. поручник 18 пука 1 поз., нека јави Богољубу Марјановићу, чинов. Управе Фондова — Ниш. 3,3

„Пијемонт“ прима огласе по најумеренијој цени.

Нове и праве шумадиске шљивовице

имам закључене до 15 хиљада кила За кафеције и продавце нарочита цена. РАДЊА

Новице Зејаковића

Краља Петра ул. 59 5-5

Најбољих Кримера, Астрагана, Сомота, Порхета као и разних артикала за јесену и зимску сезону у ванредно великом избору има ПОМОДНА ТРГОВИНА

Браћа Х. Габај

КОД „КРУНЕ“ кнез Михаилова ул. бр. 33. Београд. Преко од Гранд Хотела. 4-4

Капци од артије

Већа количина капака од артије продаје се. Упитати уредништво „Пијемонта“ — Краља Александра бр. 12. 11-

Дрогерија ГУСЛАР

КОЛАРЧЕВА БРОЈ 5.

није ни за време најопаснијег бомбардовања престала да ради, а понајмање би сад како проносе гласове неки шкартови из позадине.

У радњи је стручан апотекар — магистер фармације.

Има КАО И УВЕК довољно разноврсне дроге иске и апотекарске робе, фотографских плоча, НИЦА зејтина за јело, рума, чаја и коњака, белгиских медицинских стаклади и свих других потреба.

Спремамо НОВ ЦЕНОВНИК и разаслаћемо старим муштеријама.

Ни железница ни ошта не примају робу, али ашим познатим муштеријама шљево по прилици.

Дрогерија ГУСЛАР

17-20

КАРТЕ

европског бојишта

издање Српског Црвеног Крста два листа цена за Београд 1-20. За унутрашњост са поштарином 1-60. На платну за Београд 3-20, а за унутрашњост 3-80. Новац треба унапред послати издавачкој књијарници

Геце Кона

Кнез Михаилова ул. бр. 1. 10-10

У кафани Панте Костића

КОД

Вука Караџића

(СКАДАРЛИЈА)

Преко целог дана точи се свеже пиво (чаша 0-20, кригла 0-30 п. д.) велики избор природног пића и српских мезелука. — Услуга брза и тачна.

4-21

Стовариште ћурчиске робе, конфекције, ерделских и кримерских шубара

Д. КОВАЧЕВИЋА И КОМП.

Краља Александра 72.

Отворено је и препоручује велики избор шубара сопствене израде, нарочито г. г. трговцима из унутрашњости који се за непосредну куповину или поручбину могу обратити и на стовариштима ове фирме у Х. Паланци код Милутина Ђорђевића, и у Краљеву код Сретена М. Ковачевића трг. онд. 3-3

Готово је и ДРУГО ИЗДАЊЕ сасвим допуњена са свима местима

ЦЕЛОКУПНА КАРТА

Европског ратишта

ЦЕНА КОМАДУ

једнобојна три гроша, у бојама један динар

КЊИЖАРА

Косте В. Илића

преко пута Новог Двора

уз поручбину и новац треба слати упућеном. 2-5

Фабрика Конзерава у Крагујевцу

извештава поштоване домаћице и бакале да је у овој години конзервирала велику количину ПОВРЋА и ВОЋА и да ће исте продавати у своје стоваришту у Београду преко пута кафане „Руски Цар“ и у фабрици по фабричним ценама.

Цене ће фабрика саопштити потрошачима конзерве путем огласа преко новина.

Фабрика ће примати и испоручивати на повуку. Поруџбине од 25 дин. на више.

С ПОШТОВАЊЕМ

7-10 Фабрика конзерва Свет. Стефановића

С најдубљим болом у срцу извештавамо све своје пријатеље и познанке, да је наш племенити

Драгослав Вујић

чинов. фирме И. Бајлони и Синови, и резерв. наредник II пешад пука изненадно умро 30. октобра и да је 31. октобра сахрањен у нишком гробљу.

ОЖАЛОШЋЕНИ:

Супруга: Јозефина Д. Вујић; брат Душан Ј. Вујић; сестре: Милица Драгашевић и Марија Вујић; таст, Венцеслав Хоџера, из Ниша. 3-3